

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Lemaire. Madamm Bernard.

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Jo, merci, Här President. Jo, dëst ass e wichtegen Deel aus dem Gehälteraccord, dee mir als Gréng ausdrécklech ënnerstëtzen. Et ass e wichtegen a konkreete Schrëtt, fir eis Fonctioun publike méi attraktiv, méi gerecht an och méi modern ze maachen. Mir begrësse souwuel d'Mesür, dass d'Employéë vum Staat no 12 Joer respektiv ab 55 Joer Zougang zum Pensiounsregimm vun de Fonctiounnairë kréien, sou wéi den Här Rapporteur dat schonn erkläert huet. Dat ass ganz kloer eng Verbesserung vun der sozialer Sécherheet a schaaft och méi Perspektive fir vill Mataarbechter. An zweetens ass et och ganz positiv, dass den Delai fir d'Fonctiounnarisatioun vu 15 op 10 Joer reduzéiert gëtt. Dat ass e staarkt Signal un allegueren déi Leit, déi sech laangfristeg am Déngscht vum Staat engagéieren. Et erkennt hir Aarbecht un a mécht och de Beruff méi attraktiv fir weider Kandidaten. An deem Sënn kann ech d'Zoustëmmung vun déi gréng ginn.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Bernard. Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Jo, mir ginn och eis Zoustëmmung zu dësem Projet de loi, well mer et och esou gesinn, dass et awer zu enger Stärkung vun der Fonctioun publike an deementsprechend och vum Service public féiere kann, dass et och méi séier ka goen, fir an d'Fonctiounnaireskarriär ze kommen. Dat ass eppes, wat mir begrëssen, wat mir jo och ëmmer gefuerdert hunn.

Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner. Domat wär d'Lëscht vun de Riedner ofgeschloss.

D'Regierung hätt d'Wuert, den Här Minister fir d'Fonctioun publike.

Prise de position du Gouvernement

M. Serge Wilmes, Ministere de la Fonctioun publike | Merci villmools, Här President. Merci dem Rapporteur fir säi Rapport. Merci all den Deputéierte fir hir Interventiounen a virun allem dann och fir den Accord zu dësem Projet de loi, deen déi Punkten 3 a 4 wäert ëmsetzen. Mir huelen natierlech och déi Remarken zur Kenntnis, déi gemaach gi si vun Iech allegueren.

Den Här Polidori hat nach no Zuele gefrot. Meng Informatioun ass, dass déi u sech weidergaange sinn un d'Kommissioun. Elo weess ech net, ob dat dann net awer geschitt ass. Ech soen Iech awer, wat déi Zuele sinn, déi mer hunn. Dat heescht, fir déi zwee Cas-defiguren ass et esou, dass ronn 1.000 Employéen an de Régime de pension vun de Fonctiounnairë falen an ongeféier 1.100 Employéen déi nei Konditiounen, fir fonctiounnariséiert ze ginn, erfëllen. Also 1.000 géifen dorënner falen, an de Régime de pension vun de Fonctiounnairë ze kommen, an 1.100 kënnen d'Konditiounen erfëllen, fir fonctiounnariséiert ze ginn.

Jo, déi Fro mat der Transitionphas, dat hate mer kuerz diskutéiert an der Kommissioun. Dat ass net esou während dem Accord salarial diskutéiert ginn. Natierlech kéint een ëmmer nach esou eppes virgesinn, mee dat géif och ëmmer aner Ongerechtegkeete schafen. Iergendwou ass ëmmer e Stréch, deen een zitt, an da sinn der, déi erfëllen dat do kuerz virdrun oder si erfëllen et kuerz duerno net. Dat ass einfach esou.

An ech mengen, dat Wichtigst ass, dass d'Chamber dat heiten elo unhëlt, fir dass an Zukunft déi Reegel esou ass, dass een no zéng Joer ka fonctiounnariséiert ginn. Déi, déi elo just do dra sinn am Stage, bon, dat ass da fir si net méiglech. Déi maachen dann de

Stage, fir Fonctiounnaire ze ginn. Mee ab elo ass dat heiten déi nei Dispositioun. An och wann een eng Transitionphas gemaach hätt, da wäeren erëm do eng gewëssen Zuel vu Leit net drënnergefall. Et kann een dat net ëmmer esou gerecht maachen. An et ass och, wéi gesot, net e Bestanddeel gewiescht vun den Diskussiounen mat der CGFP. Mir hunn eis also fidelement dorunner gehalen a wäerten dat dann esou an der Zukunft ëmsetzen.

An ech soen Iech Merci, dass Der Är Zoustëmmung dofir gitt.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wilmes. Ech hunn nach eng Wuertmeldung vum Här Polidori. Här Polidori.

M. Ben Polidori (LSAP) | Jo, merci, Här President. Jo, Här Minister, just fir kloerstellen: Mir kruten déi doten Zuelen, déi Dir elo genannt hutt. Déi hu mer kritt. Mee d'Fro war jo och déi: Déi Leit, déi am Moment an där Prozedur sinn, déi Employéepublischen, déi elo de Congé sans solde ugefrot hunn, fir eebe Fonctiounnaire ze ginn, dat, mengen ech, ware jo eeben och déi Zuelen, déi mer wollten hunn, fir eebe genau driwwer ze diskutéieren, iwwert déi Ongerechtegkeeten, déi am Raum stinn, wivill Leit dat iwwerhaupt wieren. An déi Zuelen, déi hu mer bis haut, mengen ech, nach net kritt. An dat sinn déi, op déi ech am Fong erauswollt, déi nach géife feelen.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Ok, merci, Här Polidori. Domat wär d'Diskussioun ofgeschloss.

Éier mer zur Ofstëmmung kommen, vu dass ech hei gesinn, dass nach eng ganz Rei Leit net agelogg sinn, géng ech Iech bidden, dat ze checken an d'Alloggen elo direkt ze maachen, fir dass mer och kënnen en bonne et due forme ofstëmmen. Sidd Der alleguer prett?

(Assentiment)

Da komme mer zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8524. Den Text steet am Document parlementaire 8524⁹.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8524 et dispense du second vote constitutionnel

Ech maachen d'Ofstëmmung op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmmen, keng Nee-Stëmm, keng Abstentioun. Dëse Projet de loi ass also eestëmmeg mat 60 Jo-Stëmmen ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach (par M. Laurent Mosar), Emile Eicher, Félix Eischen (par M. Ricardo Marques), Paul Galles (par M. Maurice Bauer), Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Georges Mischo, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Charles Weiler (par Mme Nathalie Morgenthaler), Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering (par M. Gusty Graas), Patrick Goldschmidt (par M. André Bauler), Gusty Graas, Marc Hansen, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana (par M. Yves Cruchten), Mmes Taina Bofferding (par M. Ben Polidori), Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel (par Mme Liz Braz), Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Dan Hardy, Fred Keup, Michel Lemaire, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring (par Mme Djuna Bernard) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum (par M. David Wagner) et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

3. 8541 – Projet de loi portant modification :

1° de la loi modifiée du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État ;

2° de la loi modifiée du 25 mars 2015 fixant les conditions et modalités de l'accès du fonctionnaire à un groupe de traitement supérieur au sien et de l'employé de l'État à un groupe d'indemnité supérieur au sien,

en vue de la mise en œuvre des points 11 et 13 de l'accord salarial dans la Fonctioun publike du 29 janvier 2025

Als zweete Punkt op eise Ordre du jour vun de Moie steet de Projet de loi 8541 iwwert d'Ëmsetze vun de Punkten 11 an 13 vum Accord salarial am effentlechen Déngscht vum 29. Januar 2025. D'Riedezäit ass hei och e Basismodell. Ageschriwwen si schonn: den Här Georges Mischo, den Här Gusty Graas, den Här Ben Polidori, den Här Michel Lemaire, d'Madamm Djuna Bernard an den Här David Wagner. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Georges Mischo. Här Mischo, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de la Fonctioun publike

M. Georges Mischo (CSV), rapporteur | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, mir stëmmen haut de Projet de loi 8541, nach eng weider Ëmsetzung vum Accord salarial. Konkreet geet et ëm d'Punkten 11 an 13 aus deem Gehälteraccord.

Dëse Projet de loi gouf de 15. Mee 2025 vum Serge Wilmes, Ministere fir d'Fonctioun publike, an der Chamber deposéiert. De Gesetzesprojet war begleet vum engem Exposé des motifs, engem Commentaire zu den Artikelen, enger Fiche financière souwéi enger Fiche iwwert d'Auswirkungsanalys an engem Nohaltegkeetscheck. Dem Regierungstext war och e koordinéierten Text vum geännerte Gesetz vum 16. Abrëll 1979 iwwert de Statut général vun de Fonctiounnaires de l'État a vum geännerte Gesetz vum 25. Mäerz 2015 iwwert d'Konditiounen an d'Modalitéite vum Accès vum Fonctiounnaire an e méi héije Groupe de traitement a vum Employé an eng méi héich Indemnitéitsgrupp bäigefüügt, déi heimat geännert solle ginn.

De Gesetzesprojet gouf de 5. Juni 2025 un d'Kommissioun verwisen. D'Chambre des Fonctiounnaires et Employés publics huet hiren Avis den 11. Juli 2025 ofginn. De Staatsrot sengersäits huet säin Avis den 3. Februar 2026 ofginn. D'Kommissioun krut de Gesetzesprojet an hirer Sëtzung vum 26. Februar 2026 presentéiert an huet mech zum Rapporteur vun dësem Gesetzesprojet ernannt. Während der selwechter Sëtzung huet d'Kommissioun d'Avis vun der CHFEP a vum Staatsrot gepréift. Dëse Projet de rapport gouf ofschléissend de 26. Mäerz 2026 vun der Kommissioun ugeholl.

Dëse Gesetzesprojet huet zum Zil, d'Punkten 11 an 13 vum Gehälterofkommen am effentlechen Déngscht vum Staat vum 29. Januar 2025 ëmzesetzen.

Et geet engersäits drëm, d'Recht op e Congé sans traitement oder d'indemnité aus professionnelle Grënn anzeféiere fir Fonctionnaires, déi fir de Stage an engem anere Groupe de traitement zougelooss ginn, a fir Employéen, déi fir de Stage als Fonctionnaire zougelooss sinn.

Bei dëser Geleeënheet gëtt och an dësem Projet de loi derfir gesuergt, datt dëse Stage kenger virausgoender Autorisatioun ënnerläit, am Sënn vum Artikel 14 Paragraph 7 Alinea 1 vum Statut général.

Anerersäits geet et bei dësem Gesetzesprojet drëms, de Fonctionnaires an Employéen aus dem Groupe de traitement/d'indemnité B1, déi iwwert de Wee vun der Carrière ouverte an de Groupe de traitement/d'indemnité A2 komm sinn, eng Dispens vum Cycle de formation préparatoire ze erméiglechen am Fall, wou si iwwert dee selwechte Wee an de Groupe de traitement/d'indemnité A1 wiesselen.

Ech kommen dann elo zu deenen ënnerschiddlechen Avisen:

Fir d'éischt zum Avis vum Staatsrot: A sengem Avis vum 3. Februar 2026 huet de Staatsrot keng besonnesch Bemerkungen ze maachen.

Dann zum Avis vun der Chambre des Fonctionnaires et Employés publics: An hirem Avis vum 11. Juli 2025 erklärt d'CHFEP sech mat dem virleiende Gesetzesprojet averstanen, dëst am Respekt vum Accord salarial vum 29. Januar 2025.

D'Chamber ënnersträicht an hirem Avis verschidden Dysfonctionnementen, wat de Retour vun den Agenten no engem Congé sans traitement ugeet. De Moment reegelt den Artikel 30 vum Statut général d'Reintegratioun ofhängeg vun der Existenz vun enger fräier Plaz, wat den Agent an eng berufleech a finanziell prekär Situatioun fir eng Dauer vu bis zu zwielef Méint versetze kann. Fir dësem Risiko entgéintzewierken, gëtt proposéiert, eng direkt Reintegratioun duerch e Mechanismus vum Dépassement des effectifs ze erlaben.

Doniewent generéiert den aktuellen, amtéierende Kader, laut der CHFEP, Ongläichheete bei der Behandlung. Agenten aus klengen Verwaltungen oder Groupes de traitement, déi wéineg representéiert sinn, profitéiere vu manner Mobilitéitsméiglechkeeten a leiden ënner enger indirekter Diskriminierung, bedéngt duerch hir ursprénglech Affektatioun.

Hei ass et wichteg ze soen, dass d'Moosname vun dësem Gesetzesprojet sech dorobber beschränken, d'Gehälterofkommen mat der CGFP ëmzesetzen. An dëse gesäit kloer vir, datt d'Reintegratioun no deene bekannte Reegelen an dësem Beräich geschitt.

Discussion générale

Ech erlabe mer, dann och nach e puer Wieder am Numm vun der CSV-Fraktioun ze soen.

Mat dësem Gesetz weise mir, dass mer Wuert halen an den Accord salarial Schrëtt fir Schrëtt ëmsetzen. Dëst Gesetz ass e weidere Schrëtt fir e modernen, stabillen an attraktiven öffentliche Dénsgscht hei zu Lëtzebuerg. D'Wichtigkeet vum Staat gëtt dacks eréischt richtig siichtbar, wann een ënner Drock steet, zum Beispill an Zäite vu Krisen oder groussen Transformatiounen. An dësem Sënn ass e gutt funktionéierende öffentliche Dénsgscht keng Selbstverständlechkeet, mee e strateegesche Pilier fir d'Zukunft vun eisem Land.

Engersäits garantéiert de Staat d'Kontinuitéit. Och wann d'Wirtschaft schwankt oder international Onsécherheete bestinn, bleift de Staat déi Instanz, déi d'Grondservicer séichert: Schoulen, Gesondheetswiesen, Sécherheet an Administratioun. Fir dat

kënnen ze maachen, brauch ee motivéiert, kompetent a stabil Personal. Genee do setzt dëst Gesetz un, well et d'Konditiounen fir dës Leit verbessert a kloer Reegelen definéiert.

Anerersäits ass de Staat och en Instrument fir Verännerungen. Eerausforderunge wéi Digitaliséierung, Klimapolitik oder international Entwécklung verlaangen eng Verwaltung, déi flexibel a performant ass. Wann d'Karriärweeër an d'Strukturen net attraktiv sinn, riskéiert de Staat, hannendrun ze bleiwen. D'Gesetz dréit also och derzou bäi, dës Moderniséierung ze ënnerstëtzen.

Politesch gesinn ass dat och eng Fro vum Vertrauen. D'Biergerinnen an d'Bierger erwaarden, datt de Staat effizient, gerecht an transparent funktionéiert. Wann d'Reegelen, wéi beim Stage oder bei der Reintegratioun, kloer a fair sinn, stäerkt dat d'Trauen an d'Institutionen. Ouni dëst Vertraue gëtt et schwéier, Reformen duerchzesetzen oder laangfristeg Politik ze maachen.

Zousätzlech spillt de Staat zu Lëtzebuerg eng besonnesch Roll wéinst der Gréisst vum Land. Hei ass d'Relatioun tëscht Biergerinnen a Bierger a Verwaltung méi direkt wéi an anere Länner. Eng gutt organiséiert Fonction publique huet also en direkten Impakt op den Alldag vun de Leit. All Verbesserungen am System kënnen séier a konkret Effekter weisen.

Am Fazit kann ee soen: Dëst Gesetz ass net nëmmen eng technesch Upassung, mee en Deel vun enger méi breeder Strategie, fir de Staat staark, attraktiv a resilient ze maachen. E staarke Staat bedeit e bessere Fonctionnement fir d'Gesellschaft. An dofir ginn ech och heimadder d'Zoustëmmung vun der CSV-Fraktioun.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Mischo, fir Äre schrëftlechen a fir Äre mündleche Rapport. Den éischte Riedner ass den Här Gusty Graas.

M. Gusty Graas (DP) | Merci, Här President. De Rapport Georges Mischo, deem ech Merci soe fir säi Rapport, huet ee ganz wichteg Wuert hei gebraucht: En huet vun der Motivatioun vu Staatsbeamte geschwat, an do huet e ganz Recht. Mir müssen effektiv kucken, all d'Verwaltungs mat beschtméiglech motivéierte Leit ze besetzen. Dat heite Gesetz geet an déi Richtung. Hei sinn zwee Punkte vum Accord salarial vum Januar 2025, déi elo ëmgesat ginn, déi am Fong geholl zum Zil hunn, d'Motivatioun vun de Leit nach ze verbessern.

Effektiv, wann ech op eng Plaz kommen, ech hunn eng Karriär viru mir, normalerweis 40 Joer, an ech gesinn net allze vill Perspektiven, dann ass et evident, datt mat der Zäit awer vläicht eng gewësse Middegkeet kann antrieden.

Hei schafe mer awer elo d'Méiglechkeet op zwee Niveauen: engersäits, wéi gesot, duerch de Congé sans traitement, deen elo méi vereinfacht gëtt, mee virun allem awer och wat d'Karriär B1 ubelaangt, datt ech do d'Méiglechkeet hunn, awer nach méi einfach an d'Karriär A1 ze avancéieren, wann ech scho gewësse Krittären erfëllt ginn, fir an d'A2 ze kommen. Dann huet een aner Perspektiven, dann ass ee méi motivéiert ze schaffen. Dowéinst, wéi gesot, gesi mir dat heiten och ganz positiv. A mir wäerten dat als Demokratesch Partei selbstverständlech och mat ënnerstëtzen.

Ech soen Iech Merci.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Graas. Här Polidori.

M. Ben Polidori (LSAP) | Jo, merci, Här President. Ech muss och näischt méi bäifügen. De Rapporteur huet dat exzellent gemaach.

Ech wollt awer dovunner profitéieren, dass mer einfach emol eng Kéier alleguerten deene Leit, all de Fonctionnaires, bonne Chance wënsche fir hir Examen. Ech mengen, wa si sech deem stellen, dann ass dat och gutt esou, an dofir wënschen ech hinnen hei aus dësem Haus eng Kéier bonne Chance fir hir Zukunft.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Polidori. Här Lemaire.

M. Michel Lemaire (ADR) | Merci, Här President. Mir schwätzen hei vun Ëmsetzung vum ...

(Interruptions)

M. Claude Wiseler, Président | Sou, wannechgelift! Här Lemaire.

M. Michel Lemaire (ADR) | Mir schwätzen hei vun Ëmsetzung vum Accord salarial, déi an eisen Ae gutt a sënnavoll sinn. An dofir ginn ech och am Numm vun der ADR-Fraktioun eis Zoustëmmung zu dësem Gesetzesprojet.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Lemaire. Madamm Bernard.

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Merci, Här President. Jo, besonnesch d'Aféierung vun engem Congé sans traitement aus berufleche Grënn ass eiser Meenung no eng wichteg Avancée, well se eeben de Mataarbechter erlaabt, nei Perspektiven ze ergräfen, ouni sech definitiv vum öffentliche Service ze trennen. An dat ass eiser Meenung no och am Sënn vun enger moderner Verwaltung.

Et ass wichteg, datt de Staat sech och hei ëmmer erëm upasst a sech modern Prozedure gëtt. Dat selwecht gëllt natierlech och fir d'Stageprozeduren, wou einfach och nach eng Kéier Wäert drop geluecht gëtt, dass d'Kompetenzen an d'Erfahrung vun de Mataarbechter an hire Karriärsverleef unerkannt ginn.

Mir kënnen dëse Projet de loi ënnerstëtzen. An ech ka mech natierlech dem Här Polidori senger Remark uschlëssen, déi eng exzellent Remark ass, ...

Plusieurs voix | A!

(Interruptions)

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | ... a bonne Chance wënschen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Bernard. Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Jo, mir sinn e Land, dat demografesch stänneg wisst, op quasi 700.000 Awunner elo. An dat heescht och, datt déi Awunner méi Besoinen hunn an och e Service public müssen hunn, dee funktionéiert, dee sech ausdeent, well dat wichteg ass, an deen deementsprechend och Leit brauch, déi kompetent sinn, déi fir de Service public wëlle schaffen.

Deen heite Projet de loi geet an déi Richtung, datt en de Service public méi attraktiv mécht fir Leit, fir duer schaffen ze goen als Fonctionnaire. Dofir wäerte mir dat selbstverständlech matstëmmen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner. Domat wär d'Lëscht vun de Riedner ofgeschloss.

D'Regierung hätt d'Wuert. Här Minister.

Prise de position du Gouvernement

M. Serge Wilmes, Ministre de la Fonction publique | Merci, Här President. Ech soen och hei allen Deputéierte

Merci, besonnesch natierlech dem Rapportier fir säi Rapport, an och da fir déi unanime Zoustëmmung.

Et soll een ni vergiessen: Mir sinn all Mënschen. Alles gëtt vun eis Mënsche gemaach. Heiansdo verstoppe mer dat gären hanner esou Ausdréck wéi „Ressources humaines“, mee et si mir Mënschen, déi sech do handendru verstoppen, déi och da musse visibel bleiwen, och an Zäite vun Digitaliséierung a vu KI. Dofir ass et esou wichteg, datt eng Fonction publique senge Mataarbechterinnen a Mataarbechter permanent och Outilen ubitt, fir sech kënne weiderzuentwëckelen, fir an hirer perséinlecher Entwëcklung weiderzekommen.

An déi heiten zwee Punkte stäerken déi perséinlech Weiderentwëcklung. Déi ginn hinne Rechter, déi ginn hinne d'Méiglechkeeten, sech berufflech aner Kompetenzen unzëeegnen, fir an aner Groupes de traitement ubitt, an och dann an aner Verantwortungen ze kommen – wat mer gären hätte beim Staat.

Dofir, och wann et um Pabeier no engem klengen Projet de loi ausgesäit, huet et awer grouss Konsequenzen. Et ass ee Bausteen an deem Ganzen, dee mer en place hunn an dee mer och weider mussen upassen, well een u sech ni stoe bleift. Well dat bedeit jo Entwëcklung: en dynamesche Prozess, deen ëmmer weidergeet.

A merci, datt d'Chamber dat hei unanime ënnerstëtzt.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Minister. Domat wär dann d'Diskussioun zu dësem Projet de loi ofgeschloss.

A mir géingen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8541 kommen. Den Text steet am Document parlementaire 8541³.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8541 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt elo un. De Quorum ass ereecht. Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmmen, keng Nee-Stëmmen, keng Abstentioun. Dëse Projet de loi ass also à l'unanimité mat 60 Jo-Stëmmen ugeholl ginn.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen (par M. Ricardo Marques), Paul Galles (par Mme Stéphanie Weydert), Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Georges Mischo, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Charles Weiler (par Mme Nathalie Morgenthaler), Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering (par M. Gusty Graas), Patrick Goldschmidt (par M. André Bauler), Gusty Graas, Marc Hansen, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Dan Hardy, Fred Keup, Michel Lemaire, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring (par Mme Djuna Bernard) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

4. Interpellation de M. David Wagner sur les conditions de travail dans l'enseignement fondamental

Da komme mer zum nächste Punkt vun eisem Ordre du jour. Dat ass d'Interpellatioun vum Här David Wagner iwwert d'Aarbechtsbedéngungen am Enseignement fondamental. D'Riedezäit ass hei nom Modell 1 festgeluecht, dat heescht, den Interpellateur huet 30 Minutten, d'CSV 15,5, d'DP 12, d'LSAP 11, d'ADR 7,5, déi gréng, d'Piraten, déi Lénk hu jee weils 7 Minutten, d'Regierung huet 30 Minutten. Et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Ricardo Marques, d'Madamm Barbara Agostino, d'Madamm Francine Closener, den Här Fred Keup, den Här Meris Sehovic, den Här Sven Clement an den Här David Wagner, deen awer am Ufank hei als Interpellateur schwätzt. Här Wagner, Dir hutt d'Wuert.

Exposé

M. David Wagner (déi Lénk), interpellateur | Jo, merci, Här President. Wéi sou oft bei Interpellatiounen dauert et ëmmer eng gewëssen Zäit tëscht der Demande an dem Zäitpunkt, wou se, wéi haut, an d'Plenière kënnt. Mee se kënnt u sech elo genau am richtige Moment, well iwwerall am Land, wéi Der wësst, setze sech elo d'Schoulkommissiounen vun de Gemengen zesummen a si diskutéieren iwwert d'Schoulorganisatioun, de Personalschlëssel, d'Klassenopdeeling, d'Appuisstonden an d'Dechargen, an dat op Basis vum faméise Contingent an Zousazcontingent. Dorobber kommen ech och spéider nach emol ze schwätzen.

Den Ament ass och gutt, andeem d'Interpellatioun no enger Rei vun Ukënnegungen a Politickännerunge vum Ministère kënnt, wourobber d'Gewerkschaften och Zäit haten ze reagieren.

Dës Interpellatioun ass och dowéinst eng Geleeënheet fir d'Parteien a fir d'Regierung, ze kucken, wou se dru sinn, a gemeinsam ze kucken, wat gutt ass a wat nach verbesserungsfäeg ass bei den Aarbechtskonditiounen vun den Enseignanten am Fondamental – wat och zu gläicher Zäit de Schüler zeguttkënnt, an natierlech och nach den Elteren.

Vill Viruteeler a Stereotypen hale sech haartnäckeg. D'Virstellung, den Enseignant hätt 16 Woche Congé am Joer, géif definitiv ze vill verdéngen an hätt all Joer déi selwecht Bastelaktivitéiten an Hausaufgaben ze verdeelen, ass definitiv falsch. Natierlech gëtt et och am Enseignement dat eent oder anert schwaarzt Schof, wéi een esou seet, mee dat gëtt et an all Berufsspart.

Mee d'Risenaarbecht, déi dagdeeglech vun den Enseignantë geliwwert gëtt, ass net ze ënnerschätzen. En Enseignant ass natierlech e Wëssensverméttler. En ass och e Performer, deen Autoritéit muss hunn. En ass e Lanceur d'alerte; hien oder hatt gesäit oft als Éischt oder als Éischten, wann eppes mat engem Kand net an der Rei ass. En ass och en Agent administratif, dee Formulieren ausfëlle muss. Et ass en Diplomat, souwuel mat Kanner wéi mat Erwuessener, mat den Elteren, mat Mataarbechter. An et ass och e Mënsch, deen eng begrenzten Energie huet.

Mat all deene Saachen am Kapp kritt een e bessert Verständnis dofir, firwat d'Aarbechtskonditiounen sech an deene leschte Joren net verbessert, mee, fir et kloer ze soen, verschlechtert hunn.

U sech gouf et zënter der Reform vun 2009 awer leider e puer Evolutionen, déi d'Aarbecht vum Enseignant grad weesentlech méi schwierig maachen. Ech wëll der dovunner mol zwou nennen:

Éischtens: den administrativen Opwand. Duerch d'Dokumentatioun an duerch d'Ëmstellung vun der Evaluatioun vun de Schülerinnen a Schüler vum ale Klassenchen Notessystem op eng Bewäertung iwwer detailléiert Kompetenzberichte, strukturéiert Bilan-périodiquen an transparent Léierziler, ass awer den Aarbechtsopwand däitlech an d'Luucht gaangen.

Méi administrativ Aarbecht heescht awer a kengem Fall, datt d'Kanner och méi a besser léieren. Et wier dowéinst extreem wichteg, datt d'Aarbecht vun den Enseignanten esou bestëmmt gëtt, datt genee deen Deel vun der Aarbecht, also deen administrativen, op engem Minimum gehale bleift. Dat war an de leschte Joren awer net de Fall.

Ouni Iwwerraschung fënnt een am Bericht vun 2024 vum Observatoire de la qualité scolaire, dem OEJQS – ech kréien dat ni ausgeschwat –, iwwert d'Wuelbefannen am Enseignement Follgendes – ech zitieren –: „En effet, 79 % des enseignants déclarent que ce travail administratif impacte de manière négative leur bien-être. [...] À l'heure actuelle, 66 % des enseignants se déclarent moyennement voire très stressés par leur travail. Les résultats donnent à penser que ce niveau de stress a pour 88 % de l'échantillon plutôt tendance à augmenter depuis la pandémie.“

66 % an der Pandemiezeit heescht, menger Meinung no, op d'mannst 40 bis 50 % vu gestressten Enseignanten am normalen Alldag. An dat ass weiderhi riseg. Et ass och net akzeptabel. An ech weess och net, ob et iwwerall a ville Berufssparten de Fall ass. A wann et de Fall ass, ass et net akzeptabel.

Mir héieren och – an dat betrëfft virun allem all dat, wat mat EBS-Kanner ze dinn huet, also Enfants à besoins spécifiques –, datt Rapporte geschriwwen mussen gi fir all Observatiounen, Ännerungen oder Entrevuen. Esou mécht een natierlech Inklusioun net ganz beléift, well dat huet schlussendlech näischt mat Inklusioun ze dinn, mee et ass e rengen administrativen Opwand, deen d'Leit staark belaascht.

An dat war elo och – da kommen ech zum zweete Punkt – d'Inklusioun.

Selbstverständlech: Kee stellt d'Inklusioun a Fro – a mir als Lénk bestëmmt net! Syndromer wéi Dyslexie, Autismus, ADHD gouf et u sech schonn ëmmer, mee aneschtens wéi fréier, an esou laang ass et nach net hier, gi se hautzedaags awer do erfaasst, wou fréier déi Schüler ganz einfach als Problemschüler ofgestempelt goufen. A si an hir Elteren hunn einfach missen aleng eens ginn.

Déi Kanner, déi u sech eng, tësche Guillemeten, „normal“ Intelligenz hunn an net onbedéngt a spezialiséiert Institutere mussen geschéckt ginn, kréien dann och eng méi punktuell Hëllef. Déi Kanner sinn haut däitlech besser opgehuewen an eise Schoulen. An domadder kënne mer natierlech och zefridde sinn.

Mee et ass wouer, datt Inklusioun eng extra Aarbecht bedeit an datt déi Aarbecht géiert muss ginn. Eng gelongen Inklusioun verlaangt och méi Zesummenaarbecht a Versteesdemech tëscht den Enseignanten, dem spezialiséierte Personal an den Elteren. An dofir mussen entweder d'Enseignantë méi Zäit kréien an och anstänneg ausgebild ginn oder méi Ënnerstëtzung vum spezialiséierte Personal kréien.

Mat sengem neie Plan d'inclusion ass et kloer, datt de Ministère awer de Wee vun der extra Ënnerstëtzung gewielt huet. Mir begrëssen dat, well wann Enseignantë mat ausgebildete Leit zesummeschaffen, gëtt hiert eegent Wëssen iwwert d'Thematik vu Kanner mat spezifische Besoine méi grouss.

An an de Lëtzebuerger Etüde stellt sech kloer eraus: Wat d'Grondwësse vun engem Enseignant iwwert